

С. К. Криворучко

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Інтерпретація роману Сімони де Бовуар «Мандарини»: подолання «іншості» в образі Надін

Криворучко С. К. Інтерпретація роману Сімони де Бовуар «Мандарини»: подолання «іншості» в образі Надін. У статті досліджується роман С. де Бовуар «Мандарини» 1954 р., в якому простежується еволюція поняття «Інша». Переосмислення письменницею місця «Іншої» в образі Надін відбувається у ключі переходу героїні із «другорядної»-об'єкта в позицію «людини»-суб'єкта. Доводиться, що в образі Надін С. де Бовуар формує екзистенціалістське світовідчуття у «фемінному» концепті, який виявляється як визначений набір культурних характеристик. Таким чином, цей жіночий образ є «фемінною» репрезентацією, в основу якої полягає подолання комплексу «Іншої».

Ключові слова: *С. де Бовуар, художній образ, «інша», «фемінність».*

Криворучко С. К. Интерпретация романа Симоны де Бовуар «Мандарины»: преодоление «иной» в образе Надин. В статье исследуется роман С. де Бовуар «Мандарины» 1954 г., в котором прослеживается эволюция понятия «Иная». Переосмысление писательницей места «Иной» в образе Надин происходит в ключе перехода героини из «второстепенной»-объекта в позицию «человека»-субъекта. Доказывается, что в образе Надин С. де Бовуар формирует экзистенциалистское мироощущение в «феминном» концепте, который проявляется как определённый набор культурных характеристик. Таким образом, этот женский образ является «феминной» репрезентацией, в основе которой лежит преодоление комплекса «Иной».

Ключевые слова: *С. де Бовуар, художественный образ, «иная», «феминность».*

Kryvoruchko S. K. The interpretation of the novel of Simone de Beauvoir "The Mandarins": the overcoming of the "other" in the image of Nadine. The article analyzes the novel of Simone de Beauvoir "The Mandarins" 1954 where is retraced the evolution of the notion the "Other". The writer differently interprets the place of the "Other" in the vein of conversion from "the secondary"-object to the position of "the person"-subject. It is proved that in the image of Nadine S. de Beauvoir creates the existential world-view in the "feminine" concept revealed as a certain set of cultural features. This way, this female image is a "feminine" representation which has the overcoming of the complex of the "Other" as a basis.

Key words: *Simone de Beauvoir, image, "other", "femininity".*

Літературознавець П. Барі простежує ви-
токи фемінізму і феміністичної критики
у «жіночому русі» 1960-х рр. Дослідник від-
мічає важливість книги С. де Бовуар «Друга
стать» [1] 1949 р. у процесі становлення фе-
міністичної критики, оскільки там є розділ,
що присвячено аналізу художніх образів на
матеріалі романів Д. Г. Лоуренса. Слід зазна-
чити, що окрім дослідження художніх жіно-
чих образів світової літератури (Колетт,
М. Кеннеді, Дж. Еліота, Ануя та багатьох ін-
ших) С. де Бовуар намагається простежити
еволюцію поняття «Інша» із прадавньої пер-
вісної доби до ХХ ст. Саме переосмислення
письменницею місця «Іншої» у ключі пере-
ходу із «другорядної» – об'єкта в позицію
«людини» – суб'єкта є вагомим внеском
у розвиток цивілізаційного мислення, яке ві-
дбилося в літературних творах авторки.

Творчість С. де Бовуар привертає увагу
дослідників Генрі А.-М. [10], Клеша Ж. [12],

Жансона Ф. [11], Великовського С. [2], Зоні-
ної Л. [5], Євніної Є. [4], Полторацької Н. [7],
де зосереджуються питання навколо гендер-
ного світогляду героїнь щодо їхнього місця
в соціумі, яке винаходиться у концепті «фе-
міністичний». Однак, поза увагою залиша-
ється інтерпретація екзистенціалістського
світовідчуття у «фемінному» концепті, який
виявляється як визначений набір культурних
характеристик. Таким чином, доречно про-
аналізувати художні образи роману С. де Бо-
вуар «Мандарини» 1954 р. як «фемінну» ре-
презентацію, в основу якої полягає подолан-
ня комплексу «Іншої».

Надін у романі «Мандарини» є дочкою
Ганни і Робера, наприкінці стає дружиною
Анрі. За своєю суттю Надін нонконформіст-
ка, яка кидає виклик будь-чому навколо: ма-
тері, батькові, чоловікам, соціальному не-
справедливому улаштуванню, жінкам. На-
дін – дочка феміністки і фемініста. Але якщо

підґрунтям феміністичних поглядів Ганни є, в тому числі, і освіта, Надін відмовляється і від цього: вона не може здати іспит в університет. Однак, Надін обирає позицію «сильного»: вона працює секретарем у власного батька, під час Другої світової війни допомагала французькому Опору, спілкується із колабораціоністами, вільно будує сексуальні стосунки з різними чоловіками. За своїм екзистенціальним мисленням Надін є підлітком, метою існування якого є конфронтація. Таким чином, конфлікт є сенсом існування для Надін, в якому вона розкривається.

Весь час у власному прагненні до конфлікту Надін робить помилки, які стають для неї зрозумілими вже після скоєного. Виправляти ситуацію, яка скоюється через помилки Надін, вимушені «дорослі»: Ганна, Робер, Анрі. Надін із часом поступово приходить до розуміння власної неправоти, але керує нею гостре відчуття несправедливості та відсутність мудрості, яка формує відсторонене толерантне сприйняття та грамотні рішення інтелектуалів. Таким чином, в образі Надін С. де Бовуар зображує шлях становлення інтелектуала: від нонконформізму до ситуативного конформізму. Філософський сенс «дії», на думку письменниці, полягає не лише в шляху, а і в умінні передбачити результат «дії». Таким чином, інтелектуал (Робер, Ганна) керуються постулатом: «не нашкодити».

С. де Бовуар наділяє Надін «чоловічими» поведінкою і мисленням. «Чоловічий» характер письменниці розкриває у психологічному портреті героїні:

Обпершись на перила, Надін жувала перець; у вісімнадцять років, не зважаючи на скитання по французьким і американським ліжкам, вона все ще, здавалося, не вийшла із підліткового періоду [9:367].

Чоловіча поведінка, як зауважує Робер, простежується в тому, що Надін, наче парубок, спить із ким доведеться. Цією ситуацією письменниці демонструє щирі стосунки у родині: батьки все знають про дочку, не засуджують її, та дозволяють власно робити вибір та будувати своє життя, не озираючись на загальноприйняті норми поведінки.

Пристрастю Надін була її любомудрість, якої вона прагнула. Її приваблювали чоловіки, які у власній діяльності знаходили насолоду. Таким чином, через стосунки з чоловіками вона підходила до їхньої справи, якою захоплювалася та збагачувалася інтелектуально. «Виховувати» Надін потрібно було прикладом. Провідною рисою характеру цієї жінки письменниці робить незадоволення,

яке завжди відбивалося на її обличчі. Незадоволення Надін підживлюється відчуттям несправедливості та прагненням її подолати.

Надін у сюжеті роману порушує моральні норми. Знаючи, що Анрі живе разом із Поль, а її батьки спілкуються з цією парою і Надін приймає гостинність Поль, але це не заважає їй стати коханкою Анрі та відправитися з ним мандрувати у Португалію. У враженнях жінки від подорожі письменниця намагається передати атмосферу бідності, яка панувала у Парижі після Другої світової війни. Після повернення із Португалії Надін

...притягла громадну сумку-мішок, повну ковбаси іржавого кольору, вітчини, цукру, кави, шоколаду; із чемодану вона дістала липкі від цукру та яєць тістечка, панчохи, туфлі, шарфи, тканини, горілку... На ній була шотландська спідниця, червона блузка гарного крою, пухнаста хутряна шуба, черевики на каучуковій підшві. „Поспіши сшити собі сукню, бідолашна моя мамо, у тебе такий жалюгідний вигляд” [9:153].

Екзистенційні суперечності простежуються у ставленні Надін до Робера. Вона – дочка видатного письменника, і їй емоційно важко знаходитись у тіні досягнень батька. Надін пишалася батьком, але хотіла б, щоб її оточення не знало про це рідство. Відомість і шляхетність батьків накладає відповідальність на дітей, які вимушені співвідноситись із певними вимогами, що позбавляють індивіда свободи і вибору, оскільки вони знаходяться в атмосфері передбаченості. Талант батька і високий професійний рівень матері якоюсь мірою сприяє утворенню комплексу неповноцінності у героїні, оскільки в її свідомості вона применшує власні досягнення та перебільшує потенціал людей, які її оточують.

Підлітковий нонконформізм письменниці зображує сюжетним вузлом, коли Надін для експерименту, для підгострення відчуттів, бере участь у помсті колишнім колабораціоністам. Для героїні це пригода, яка зовні виглядає як пограбування. Ганна визволяє та прикриває дочку. Самоствердження Надін простежується в тому, що вона любить командувати, їй потрібно доводити собі власну силу шляхом підкорення інших. С. де Бовуар розкриває Надін у стосунках із Ламбером, що зображуються письменницею як своєрідна війна чоловіка і жінки. Конфлікт Надін / Ламбер С. де Бовуар зображує як світоглядний, який виявляється у ставленні героїв до трудових таборів у СРСР. Схожий конфлікт, про

що велося раніше, простежується у Анрі та Робера.

Таким чином, стосунки «закоханих» розвиваються у «чоловічому» протистоянні одне одному, і якщо Анрі та Робер миряться, то Надін і Ламбер розходяться, і причиною цього – різні політичні погляди. Окрім світоглядного, політичного конфлікту Надін і Ламбера С. де Бовуар додає ще соціальне протиставлення інтелектуалки / буржуа. Отже, якщо Поль розкривається у «жіночності», то Надін долає «іншість» абсолютним відходом від «жіночності», оскільки за своєю суттю вона постає як «чоловік», який зовні здається безкомпромісним.

Якщо в образах Анрі, Робера та Ганни письменницею підкреслюється їхня щирість, то в образі Надін С. де Бовуар зображує нонконформістську відвертість, яка виявляється в бажанні обговорювати сексуальні зради з коханцем. У розмові з матір'ю вона заявляє:

Я зустрічалась із Жолі, і ми з ним переспали. Уявляєш собі вигляд Ламбера, коли я розповім йому про це! – Надін! Не розповідай йому!.. – Ти мені тисячу разів казала, що пристойні люди одне одному не брешуть. Перш за все – відвертість! – Ні. Я говорила, що стосунки потрібно будувати так, щоб брехня була не припустима... мова йде не про те, щоб повідомити йому, із поваги до щирості, істину подію твого життя: ти придумала цю історію спеціально, щоб, розказавши, завдати йому біль [9:331–332].

Ганна у романі аналізує психіку Ламбера. На думку психоаналітика, Ламбер намагається подолати забобони, які заважають йому стати гідною персоною. Але Ламбер приваблює Ганну не лише як об'єкт дослідження, крізь його пізнання жінка намагається краще зрозуміти свою дочку. Таким чином, Ламбера С. де Бовуар вводить як додаткового героя, за допомогою якого розкриваються жіночі образи. У стосунках Надін і Ламбера виявляється суперечливість жінки.

Не зважаючи на те, що у Надін було багато сексуальних партнерів, стає зрозумілим, що вона байдужа до сексу. Щоденний секс її вимотує, їй неприємний процес жіночої контрацепції, до якого жінка вимушена запобігати, щоб бути незалежною. Таким чином, ліжко стає своєрідною повинністю, платою за інтелектуальне спілкування з чоловіками, яке є найважливішим для Надін. Інколи дочка підкоряється матері, коли Ганна дає слушні поради. В образі дочки С. де Бовуар зображує процес читання як важку роботу:

Надін не могла бачити у чийхось руках книгу, щоб не попросити її; вона уносила її до себе в кімнату, і стопка творів, які населяли її майбутнє, безкорисно росла; насправді читала вона дуже повільно, з якоюсь неприязню, і через декілька сторінок втомлювалась [9:337].

Надін свідомо відмовляється від «жіночності», символом якої постає екзистенція краси, тому що надто невпевнена у собі. Свідоме подолання «іншості» є суттю героїні, яку письменниця передає у психологічному портреті:

Надін вважала себе некрасивою і головним образом із досади не бажала бути жіночною; її озлоблена недбалість не дозволяла запідозрити, наскільки вона чуттєва до будь-яких зауважень, що стосуються її зовнішності [9:337].

Отже, відсутність краси в образі Надін дозволяє відмовитись від жіночності, але наявність чуттєвості у характері жінки є підставою для формування стосунків з чоловіком на ґрунті дружби, що передбачає феміністський світогляд. Саме такий тип відносин простежується у Ганни і Робера, який успадкує Надін від батьків, коли обере Анрі.

Коли С. де Бовуар зображує сварку Надін і Ламбера, письменниця демонструє войовничий характер жінки, метою якої постає довести власне право мати будь-яку позицію. Ця сварка зовні пуста, але в ній втілено бажання жінки протистояти, як «сильний». У діалозі Ганни і Ламбера письменниця розкриває суть характеру Надін, за агресією якої приховується особистісна невпевненість у собі. У конфлікті чоловік / жінка, за яким в романі стоять Ламбер і Надін, письменниця ставить проблему спроби подолання «іншої», яка полягає у неприпинному коливанні між «жіночністю» та відмовою від «жіночності»:

Надін відчуває себе знедоленою і коли примирюється зі своєю жіночністю, і коли відрікається від неї [9:334].

Ключем до розуміння виявляється відчуття у характері Надін, яке є екзистенційним. Спілкування Ламбера і Надін письменниця зображує як важку працю для обох. Численні сварки завершуються ляпасом, який отримує Надін від Ламбера. Страждання Надін відкриває розчарування у її душі, яке постає фіналом цих стосунків:

Людина, батько якого доносив на євреїв. І я спала з ним! І він вдарив мене! Так мені і треба! Вона все кричала. І неможна було зробити нічого іншого, окрім як дозволити їй кричати [9:343].

У особистісному становленні Надін велика роль відводиться стосункам мати / дочка, які письменниця вводить у конфлікт, що постає розвитком обох жінок, яких С. де Бовуар протягом роману виводить із конфлікту на інший рівень світосприйняття. Відносини Ганни і Надін є певним взірцем для наслідування, в якому мати йде не шляхом заборон, а намагається зрозуміти прагнення дочки та допомагає їй відшукати власне місце у світі. На початку роману С. де Бовуар зображує злагоду між матір'ю та дочкою:

Того року ми були подругами [9:24].

Ретроспективно письменниця вводить конфлікт мати / дочка на прикладі Ганни, яка згадує власне агресивне ставлення до своєї матері, коли вона відкрила у собі комплекс Едіпа, власні гомосексуальні схильності, відмову від віри в Бога, що завершилися шлюбом із «дорослим» мужчиною (Робером), якого не приймала її мати. Ганна не зуміла вийти із власного конфлікту з матір'ю, ось чому намагалася не повторювати зроблені помилки у стосунках із своєю дочкою.

Конфлікт Ганна / Надін вибудовується на нонконформізмі дочки. Ганна прагне любити Надін, надає їй особистісну свободу і право вибору, ось чому вона намагається поводитися м'яко, але відчуває провину за те, що не в змозі виконати всі бажання дочки. Підсвідомо жінка відчуває комплекс провини тому, що, на її думку, не достатньо любить свою дочку. Щедрість у характері Ганни С. де Бовуар інтерпретує як спробу підкупити дочку та її любов:

...моя самовіддача, моя щедрість – це сама несправедлива із моїх хитрощів: ... я звинувачувала її, хоча прагнула лише позбавитись докорів сумління... Докорів сумління за те, що не зуміла примусити її слухатись мене, і за те, що недостатньо її любила [9:53].

На зло батькам Надін обирає за фахом хімію, іспит з якої здати не в змозі, ось чому залишається без університетської освіти. Ганна відчуває провину тому, що її дочка, на материнський погляд, нещаслива.

У конфлікті мати / дочка розгортається психологічний підконфлікт у свідомості Ганни. Як інтелектуалка Ганна цінує відчуття власної свободи і свободи інших. Свобода для Ганни є екзистенційною. Таким чином, Надін завжди має право вибору. Але вибір засмучує підліткову свідомість, яка потребує суворого контролю. Надін, з одного боку, протиставляється батькам, а з іншого неусві-

домлено хоче, щоб нею керували. Ганна прагне вберегти Надін від помилок, болю та нещастя та попереджає про невірний шлях, але заборонити йти цим шляхом не може, оскільки вважає, що дочка має обирати сама. Отже, психологічний підконфлікт Ганни відбувається в тому, що зазвичай материнська любов передбачає насильство матері над дитиною, що завдає страждання жінці, оскільки на екзистенційному рівні вона відмовляється від будь-якого тиску:

...якби я більше любила її..., я зуміла б перешкодити їй вести життя, яке я засуджую [9:339].

Таким чином, у стосунках із своєю матір'ю Ганна страждала тому, що мати їй «забороняла», а у відносинах з дочкою страждає тому, що сама не може «заборонити».

Всупереч прикладу матері (професія психоаналітика Ганни) Надін відмовляється від кар'єри, і в цьому простежуються риси мислення «іншої» в характері нонконформістки:

Жінки завжди прозябають. –... не завжди... – ...але ти ж ніколи не станеш Фройдом. У неї збереглася дитяча звичка висловлювати про мене недобррозичливе судження у присутності батька [9:163].

Надін як «інша» інтуїтивно відчуває існування долі, на яку не здатна вплинути людина власними «діями», оскільки все відбувається трансцендентно. У конфлікті з матір'ю Надін намагається відшукати власне місце у світі як «жінка».

С. де Бовуар зображує безглуздість і жорстокість Надін, яка потребує материнського захисту і самопожертви. Ганна поводить себе як хитра і мудра жінка: пізнавши дочку вона будує систему м'якої маніпуляції. Спираючись на нонконформізм Надін, Ганна відволікає увагу дочки та не рекомендує діяти так, як, на думку матері, слід робити обов'язково. Наприклад, Ганні подобається як Ламбер ставиться до Надін, а дівчина байдужа до нього. Тоді Ганна «забороняє» дочці їздити на мотоциклі, тому що це небезпечно для життя. Таким чином, Надін починає будувати стосунки із Ламбером, який їздить на мотоциклі, до чого її м'яко «підштовхнула» мати.

Ганна сприймає Надін у двох вимірах: як власну дочку і як пересічну особистість. Ганна не хоче приносити себе в жертву дочці та чоловіку, вважаючи себе живою і гідною щастя, коли погоджується на стосунки із Льюїсом. Коли Надін зустрічається із Ламбером, мати поводить себе дуже делікатно: з одного боку, вона завжди поруч і готова підтримати

дочку, з іншого, вона відсторонена та дає свободу «дії» і вибору. Батька Ламбера скинули з потягу, тому що він працював на німців під час війни. Надін свариться з Ламбером, тому що син оплакує батька, оскільки, на її думку, 1) чоловіки – не плачуть; 2) такий батько не гідний сліз. Ганна з позиції людяності розподіляє точку зору Ламбера і намагається перевести конфлікт закоханих у виховальний процес, щоб відродити в дочці почуття милосердя, співчуття та зосередитись на теперішньому, залишивши минуле в історії. Але Надін зовні опирається і не дозволяє матері критикувати себе.

Ганна намагається навчити Надін розрізняти відтінки і нюанси, коли пояснює відмінність між агресивною відвертістю і щирістю. Мати доводить дочці, що щирі стосунки з чоловіком передбачають не грубу розповідь про інших коханців, яка може завдати лише біль і шкоду, та зіпсувати відносини (як це практикується у сучасній псевдощирості в американських масових мелодрамах), а знаходження спільних духовних і світоглядних точок перетину.

Коли Надін хоче вийти заміж за Анрі, Ганна намагається передати дочці власний секрет вибудови гармонійних стосунків: дати чоловікові свободу, не тримати його, і тоді він завжди буде поруч:

Не спонукай Анрі одружуватись на тобі, якщо не будеш впевнена, що він дійсно цього хоче: я маю на увазі, що він хоче цього егоїстично, для себе самого, а не лише через дитину або через тебе. Інакше це буде згублений шлюб [9:485].

Переходячи у статус заміжньої пані Надін трохи змінюється. Конфлікт мати / дочка переходить на інший рівень. Якщо раніше це було абсолютне нонконформістське протиставлення Надін, то тепер – це двохстороннє роздратування:

Я дуже люблю її, але найчастіше вона мене роздратовує, думаю, і я її теж [9:530].

Мати хоче підказати і зробити найкраще, а дочка все рівно не стає «ідеалом»:

...обидві жінки були здатні померти одна за одну, а між тим у них щось не лагодилося. У присутності матері Надін ставала більш агресивною і впертою [9:530].

Окрім конфлікту мати / дочка, конфлікту Надін / Ланзман, С. де Бовуар розкриває героїню у стосунках з Анрі, які виявляються конструктивними, гармонійними, еволюційними. Відносини Надін / Анрі письменниця поглинає не в кохання або пристрась,

а в інтелектуальне спілкування, що не заперечує і навіть передбачає сексуальні стосунки, які переходять в дружбу, де утворюється гармонійна родинна любов і злагода.

Оскільки Надін намагається подолати в собі «іншість», письменниця зображує її «чоловічу» сексуальну поведінку. Надін поводить себе за традиційною чоловічою схемою спокуси: запрошує Анрі у стриптиз-клуб, напоює його і, коли його свідомість відключається від вжитого алкоголю, жінка затягує п'яного чоловіка в ліжко. Ліжко для Надін – це спосіб краще пізнати іншого. Після цього вона їде з Анрі у Португалію. Надін зображується письменницею як голодна людина, і Португалія для неї – це місце де є їжа, і може вона забуде про колишній голод.

У цій ситуації Надін для Анрі – перша спроба розірвати стосунки з Поль. Анрі відчуває розчарування в Надін, тому що вона здається йому «звичайною» жінкою, яка носить халат, капці та, на додачу, ще й в'яже. В'язання Надін С. де Бовуар вводить як атрибут загальноприйнятого усталеного повсякдення заміжньої жінки, де спиці є своєрідним аксесуаром-символом «іншої», яку відмовляється прийняти Анрі. На перший погляд, він не бачить різниці між Поль і Надін. Але спиці письменниця робить алюзією, яка пов'язує незначну інтрижку на початку роману із серйозним шлюбом у фіналі.

На початку роману Надін є зайвою для Анрі, в житті митця не знаходиться місця для жінки. Надін не приваблює, не цікавить Анрі і він залишається до неї байдужим. Їхні стосунки відроджуються наприкінці роману. Таким чином, письменниця робить Надін «першою» у житті Анрі. Надін начебто «відкриває» творчу еволюцію Анрі. Вона перша жінка-спроба кинути Поль. Під час мистецького пошуку поруч з Анрі було багато інших жінок, але коли він відшукав себе як митець, Надін стає «першою» і єдиною в його житті. Вона вагітніє від нього, і це була хитрість «іншої», щоб привернути до себе увагу.

Секрет успіху Надін полягає в тому, що вона завжди жила в свободі, до якої її привчили батьки, таким чином, вона залишала вільним Анрі, ні про що не просила, не тиснула. Анрі як митець, який прагнув свободи, відчував себе вільним разом із вільною жінкою. Анрі та Надін одружуються і утворюють родину інтелектуалів, в якій комфортно себе відчують.

Знаходячись у шлюбі Надін поводить себе не як «інша» поруч із сильним чоловіком, а як людина, яка має право на власну точку зору.

Таким чином, письменниця переосмислює позицію жінки у родині та вказує ймовірні перспективи розвитку. Анрі якоюсь мірою ставиться до Надін як учитель, що сприяє її еволюції. Ставши матір'ю, доглядаючи за своєю дитиною, Надін залишалася внутрішньо вільною. Жінка завжди тримала внутрішню дистанцію, в романі письменниця передає це відчуття як відсутність ніжності в художньому образі, саме через що героїню було складно любити. Але ця складність характеру Надін підживлювала інтерес Анрі до недосяжного, що знаходиться і поруч і далеко.

Особистісна унікальність Надін висловлюється письменницею утворенням позиції, коли жінка робить помилки: дає ляпасу Ламберу, щоб помститись за батька і чоловіка. Помилки Надін мусить виправляти за неї Анрі, як учитель. Улаштований жінкою скандал навколо роману Анрі Надін вважає активною дією. Анрі, як вчитель, розуміє, що йому доведеться провести дружину від епатажу до екзистенційної мудрості спостереження, в якій позиція «не нашкодити» передбачає особистісну обережність і делікатність, що притаманні інтелектуалам.

Сенсом життя людини С. де Бовуар вважає екзистенцію кохання, яка виправдовує людське життя. Як вчитель Анрі намагається «навчити» Надін кохання, що є провідним і важливим відчуттям, з якого розвивається все. Показовим у цьому сенсі виявляється сюжетний вузол, коли в будинок Робера за допомогою звертається Сезенак (його хочуть вбити за колишнє співробітництво із фашистами). Інтелектуали Ганна, Робер і Анрі відчують екзистенцію любові, яка формує людяність на рівні існування і вважають єдиним можливим шляхом – допомогти людині, яка звертається про допомогу, не зважаючи на її колишні злочини проти людства. Надін навпаки вважає, що слід справедливо карати за зраду, і виказує Сезенака Венсану.

Венсан отрує Сезенака прямо в будинку Ганни і Робера. Таким чином, Надін «помилково» зробила співучасниками вбивства своїх батьків, себе і власного чоловіка. Коли Надін усвідомлює, що вона накоїла, то відчуває страх втратити близьких людей. Почуттям страху письменниця підводить героїню, через щирість

і любов Анрі, до відкриття у своїй душі кохання, як філософської мудрості та гармонії.

Надін страждає через власну нещирість із чоловіком і комплекс невпевненості у собі. Їй важко приховувати від Анрі, що її вагітність була хитрістю, для того щоб привернути до себе увагу чоловіка. Але Анрі дає зрозуміти жінці, що ця хитрість була потрібна лише їй, і намагається пояснити Надін, що любить її:

Ти сумніваєшся у моєму коханні і тому сердишся на мене, і, щоб покарати мене, ти недовіряєш і ображаєшся... якщо я кохаю тебе, то заслуговую на твою довіру, і ти несправедлива, коли позбавляєш мене її... ти несправедлива, коли бачиш у мені суддю, в той час як я людина, яка кохає тебе [9:549].

Таким чином, С. де Бовуар створює ймовірність існування у щасті для Анрі та Надін, які шляхом кохання мають прийти до взаєморозуміння і гармонії. «Дія» Анрі, в цьому випадку, полягає в тому, щоб стати щасливим поруч із коханою, і зробити щасливою її. Письменниця переводить своїх героїв на інший рівень розвитку, коли відкриває перспективу ймовірності кохання і щастя у шлюбі, що суперечить попередній літературній традиції, як зауважує С. де Бовуар у книзі «Алюзія кохання» [8]. Ця спроба ґрунтується на феміністичності, яка виявляється в тому, що Надін подолала в собі «іншу», після чого відчуває себе як людина – Анрі хоче кохати людину, а не «іншу». Вільні духовно люди можуть бути щасливими разом.

В образах Анрі та Надін письменниця підкреслює наявність існування внутрішньої свободи, як екзистенції. Герої намагалися змінити своє життя: вони планували переїзд до Італії, щоб відчувати себе вільними від довілля, але коли вони відчули внутрішню свободу, географічна зміна місця виявилася зайвою. Анрі та Надін вирішують залишитись у Франції, тому що свобода знаходиться в середині людини, і коли її відкриваєш, то тікати від себе вже не потрібно, намагається пояснити С. де Бовуар у романі «Мандарини».

Подальше дослідження творчості С. де Бовуар може відбуватися в аналізі наративів та оповідальних інстанцій у романі «Мандарини».

Література

1. Бовуар С. де Друга стаття : у 2 т. / Бовуар С. де ; [пер. із франц. Н. Воробйова, П. Воробйов, Я. Скобо]. — К. : Основи, 1994. Т. 1 — 390 с.; Т. 2 — 392 с.
2. Великовский С. И. Зачем смерть? / Великовский С. И. // Бовуар С. де. Очень лёгкая смерть. — М. : Прогресс, 1968. — С. 100—111.

3. Галич О. Теорія літератури / Галич О., Назарець В., Васильєв Є. — К. : Либідь, 2001. — 488 с.
4. Евнина Е. М. Симона де Бовуар / Е. М. Евнина // Современный французский роман. 1940—1960. — М. : АН СССР, 1962. — С. 122—145.
5. Зонина Л. Искания французской интеллигенции (О романе Симоны де Бовуар «Мандарины») / Л. Зонина // Иностранная литература. — 1955. — № 6. — С. 177—183.
6. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [автор-укладач Ковалів Ю. І.]. — К. : Академія, 2007.
7. Полторацкая Н. И. Симона де Бовуар и её роман «Мандарины» / Полторацкая Н. И. // Бовуар С. де. Мандарины. — М. : Ладомир; Наука, 2005. — С. 561—600.
8. Сартр Ж.-П. Аллюзия любви / Ж.-П. Сартр, С. де Бовуар. — М. : Алгоритм, 2008. — 240 с.
9. Beauvoir S. de Les Mandarins / S. de Beauvoir. — P. : Gallimard, 1954. — V. II. — 507 p.
10. Henry A.-M. Simone de Beauvoir ou l'échec d'une chrétienté. — P., 1961.— 97 p.
11. Jeanson F. Simone de Beauvoir ou l'entreprise de vivre / Jeanson F. — Le Seuil, 1966. — 95 p.
12. Clech G. le Beauvoir Simone de / Clech G. le // Dictionnaire encyclopédique de la littérature française. — P. : Robert laffont, 1997. — P. 82—83.